

Тома Тончев

ГОРСКО ПЛАНИРАНЕ. ГОРСКОСТОПАНСКИ ПЛАНОВЕ И ПРОГРАМИ

ЛЕСОТЕХНИЧЕСКИ
УНИВЕРСИТЕТ

СЛУЖБА ЗА СЪВЕТИ
БИОРЕС

Тома Тончев

**Горско планиране.
Горскостопански планове
и програми**

София
2013

гл. ас. д-р Тома Тончев

Горско планиране. Горскостопански планове и програми

Издателска къща при ЛТУ

София

2013

Въведение

За условията на нашата страна ползванията от горите, които не са държавна собственост се осъществяват главно за добив на дървесина. По-малък е дялът на ползванията на недървесните горски ресурси, а ползването на нематериалните им функции е почти непознато.

Горите представляват важен компонент от екосистемите като притежават широк спектър от функции: регулиране на водния отток, защита от почвена и ветрова ерозия, намаляване на емисиите от въглероден диоксид (CO_2), опазване на биоразнообразието и др. Повишеният интерес към горското стопанство и горските продукти по света не е насочено само към задоволяване на потребностите от дървесина, а също така към предоставяне на екосистемни услуги от горските територии. Устойчивото стопанисване на горите и задоволяването на обществените потребности към тях без да се нарушават екологичните и икономическите интереси е неотменна част от устойчивото развитие на човешката цивилизация.

Според разпоредбите на Закона за горите за установяване на състоянието на ресурсите и изготвянето на тяхната оценка се извършва инвентаризация на горските територии.

Независимо от собствеността на инвентаризация подлежат всички горски територии в района на дейност на съответното държавно горско стопанство (ДГС) или държавно ловно стопанство (ДЛС).

Горските територии се управляват и ползват по горскостопански планове и програми. Те представляват необходимото законово основание за провеждането на стопанските дейности и ползванията от горите. Без да има изработен горскостопански план или програма за дадена територия не може да бъде извършено ползване от нейните ресурси.

Настоящата брошура е насочена към изясняване на някои основни въпроси на горското планиране на недържавните горски територии и към съдържанието на горскостопанските планове и

програми. В нея са отразени законовите разпоредби, свързани с горското планиране към м. 12.2012 г., както и актуалните към този момент указания за изработване на горскостопански планове и горскостопански програми. Информацията поднесена тук би спомогнала за обогатяване на знанията по разглежданите въпроси не само на собствениците на недържавни горски територии, но и на всички, които се интересуват от подобни проблеми.

Някои основни положения

Горскостопанският план се изработва въз основа на задание, а горскостопанската програма – по заявление на собственика на имота.

Дейностите по изработване на горскостопанските планове се разделят на три основни групи: подготвителни, теренно-проучвателни и камерални.

Подготвителните работи включват разработване и утвърждаване на задание за изработване на горскостопански план, събиране и обработка на изходни данни, материали и документи, възлагане на работите по изработване на горскостопанските планове и провеждане на първо лесоустройствено съвещание.

Теренно-проучвателните работи включват: териториално устройство, картиране и инвентаризация на горските територии; проучване на природните, икономическите и екологичните условия в устройвания обект; оценка на ефекта от досегашното устройство, стопанисване и ползване на горите; проучване на здравословното състояние на гората и оценка на основните негативни въздействия; проектиране на конкретни горскостопански мероприятия в отделните насаждения.

Камералните работи включват: изработване на картната основа; обработка на материалите от инвентаризацията; разработване на основите на организацията на стопанството в горите, категории и видове гори; еколого-икономическа обосновка на планираните мероприятия.

Едно примерно задание за изработване на горскостопански план би могло да включва следното съдържание:

Площ на горските територии – характеристика на площта за инвентаризация и планиране.

Досегашно стопанисване.

Теренни проучвания – измерване и картиране, почвени проучвания, типологични проучвания, проучване на здравословното състояние, проучване на биологичното разнообразие, проучване на икономическите условия, разделяне горската площ на отдели, таксиране на горските площи, пробни площи.

Основни насоки за организация на стопанството – разделяне на територията на горскостопански участъци, стопански класове, цел на стопанството и турнуса на сеч.

Проектиране на мероприятия – сечи, определяне размера на ползването от възобновителни сечи, възобновяване и залесяване, проектиране на други мероприятия, еколого-икономически ефект от планирането.

Съдържание и срокове за изготвяне на горскостопанския план.

Обем и стойност на работата по изготвяне на горскостопанския план.

Организация на територията

Горските територии в обхвата на дейност на всяко държавно горско или ловно стопанство се разделят на **отдели** и **подотдели**. Границите на отделите се обозначават на терена с две ивици бяла и черна боя, като на бяла площадка с черни цифри се изписва номерът на отдела (сн. 1).

Сн. 1

Подотделите са най-малката териториална единица, която служи като основа за инвентаризацията и стопанисването. На терена се обозначават само границите на зрелите насаждения с една ивица бяла боя от вътрешната страна на подотдела.

В недържавните гори се обособяват подотдели само ако площта им е над 0,1 ха. В един подотдел не се допуска наличието на повече от един вид собственост.

Границите на гори и земи от горските територии, които не са държавна собственост се обозначават трайно с две ивици боя върху стоящи дървета, дървени или бетонни стълбове. Цветът на боята, с която се ограничават горите е: бял, когато горите и земите са собственост на физически лица, на училища, читалища и на други юридически лица (сн. 2); червен, когато горите и земите са собственост на религиозни организации; жълт, когато горите и земите са собственост на общините. На видими места под двете ивици боя, върху площадка от бяла боя се изписват буквата „К” и последните четири цифри от кадастралния номер на имота по картата на възстановената собственост или номера на поземления имот по кадастралната карта.

Сн. 2

Горскостопански планове

За горските територии – държавна и общинска собственост, както и за горските територии – собственост на физически лица, юридически лица и техни обединения, с обща площ на поземлените им имоти над 50 ха, се изработват горскостопански планове с изключение на териториите, предоставени за нуждите на националната сигурност и отбраната.

Горскостопанските планове, които се изработват за териториалните поделения на държавните предприятия (държавните горски или ловни стопанства) се изработват съобразно границите на тези териториални единици и включват горските територии – държавна

собственост, и тези, собственост на физически лица, юридически лица и техни обединения, с обща площ до 2 ха включително.

За горските територии – собственост на физически лица, юридически лица и техни обединения, с обща площ на поземлените им имоти от 2 до 50 ха се изработват горскостопански програми.

Горскостопанските планове и програми определят допустимия размер на ползването на горските ресурси и насоките за постигане целите на управлението на горските територии за срок 10 години.

Изработването на горскостопанските планове и програми за недържавните горски територии **се финансира от техните собственици**, а за горските територии – държавна собственост – от държавните предприятия.

Изработването на горскостопанските планове за горските територии – собственост на физически лица, юридически лица и техни обединения, с обща площ до 2 ха включително, се възлага едновременно с инвентаризацията и се финансира от държавния бюджет.

За изработване на горскостопанските планове за територии, които не са държавна собственост, собственикът представя задание, което се приема от регионалната дирекция по горите (РДГ) и се утвърждава от директора на РДГ.

Изработените горскостопански планове за територии, които не са държавна собственост се приемат (вкл. и на терена) от комисия, назначена със заповед на директора на съответната РДГ. Председател на комисията е зам.-директорът на РДГ. В състава ѝ се включват представители на РДГ, собствениците на горските територии, изготвялият плана и др. заинтересувани страни. За резултатите комисията изготвя протокол.

Горскостопанските планове и програми подлежат на оценка за съвместимост с предмета и целите на опазване на съответната защитена зона по реда на Закона за биологичното разнообразие, когато за съответните горски територии няма утвърден областен план.

Горскостопанските планове се утвърждават със заповед от: изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите за

горските територии, които са държавна собственост; от директора на съответната регионална дирекция по горите – за горските територии извън горскостопанските планове и програми държавна собственост, които попадат в района им на дейност.

Горскостопанските планове за територии, които не са държавна собственост, изработени и приети на ЕТИС в ИАГ, но неутвърдени, също се утвърждават със заповед от директора на съответната РДГ, на основание одобрения протокол от ЕТИС.

Обемът и съдържанието на горскостопанския план се конкретизират със заданието за проектиране и може да има следния вид:

Увод – посочват се данни за собственика на горските имоти; местоположението им (географски район, област, община, землища, планина, местност и др.); данни за имотите (кадастрални номера, документи за собственост, отдели и подотдели по данни от последната инвентаризация); целите и задачите на плана.

А. Обяснителна записка

Глава I. Досегашно стопанисване (ако има такива данни) – прави се сравнение на проведените мероприятия (сечи и залесявания) спрямо предвижданията на последния лесоустройствен проект (горскостопански план).

Глава II. Характеристика на площта

Характеристика се прави по вид на земите и вид на горите; по функционална принадлежност; по типове месторастения; по вид и степен на ерозия; по видове насаждения и бонитети; по дървесни видове и класове на възраст (площ и запас); по класове на възраст и пълноти; средни таксационни показатели за насажденията (ср. възраст, ср. бонитет, средна пълнота, ср. запас на 1 ха, среден прираст на 1 ха).

Глава III. Основни насоки за организация на стопанската дейност

За да могат горските територии да бъдат стопанисвани по начин, който ще съответства с критериите и индикаторите на устойчивото развитие и на целите на държавната политика за развитие на горс-

кото стопанство следва да бъдат създадени специфични основи на организация на стопанството в горите, които включват следните елементи:

1. Определяне на целите на стопанството по категории гори

В зависимост от преобладаващите им функции горските територии се категоризират в три групи, пред които следва да бъдат поставени различни цели.

При защитните горски територии целите трябва да бъдат свързани с подобряването на техните функции за защита на почвите от ерозия, за защита на водите, урбанизираните територии и обектите на техническата инфраструктура.

В горите със специални функции целите трябва да бъдат поставени диференцирано в зависимост от това дали площите са включени в границите на защитените територии по смисъла на Закона за защитените територии, и защитените зони по реда на Закона за биологичното разнообразие.

Диференцирани цели следва да бъдат поставени и пред териториите, които са обявени за семепроизводствени насаждения, горски разсадници, опитни и географски култури, дендрариуми, пред горите с рекреационни функции и др.

При горите със стопански функции целите следва да бъдат формулирани по такъв начин, че изпълнението им да води до повишаване на производителността и качеството на дървесината, устойчиво производство на дървесина и недървесни горски продукти.

2. Стопански класове и производствени цели

Когато определена горска територия се устройва по комбинираня лесоустройствен метод, при сечищната форма на стопанството се обособяват стопанско-организационни единици, които се наричат стопански класове.

Горските територии, които са организирани в изборна форма на стопанството се устройват по контролния лесоустройствен метод. При тях се обособява изборен стопански клас.

Стопанският клас включва насаждения, които се стопанисват под една форма на стопанството, имат поставена една и съща цел на производство и са относително еднородни по някои показатели.

Водещият признак при обособяването на стопанските класове е **съставът** на насажденията. Могат да бъдат обособени Бялборов, Смърчов, Буков, Церов, т.н. стопански класове. В случаите, когато има насаждения, в които няма преобладаване на един дървесен вид се обособяват *смесени* стопански класове. Пример за такива стопански класове са Смесен иглолистен, Иглолистно-широколистен, Широколистен и др. Като друг признак може да посочим **производителността** на насажденията. Така могат да бъдат обособени *високобонитетни* стопански класове, които обхващат насаждения от I^a, I, и II бонитет. Високата производителност е основание пред тези насаждения да бъдат поставени и по-високи цели на производство – добив на едра строителна дървесина с диаметър на тънкия край на сортиментите ≥ 30 см. За най-продуктивните гори могат да бъдат поставени и цели за производство на специални сортименти с диаметър на тънкия край ≥ 50 см (трупи за шперплат, фурнир и др.). Разбира се за постигането на тези цели ще се наложи тези насаждения да бъдат стопанисвани до по-висока възраст.

Среднобонитетните се обособяват от насаждения от III и част от IV бонитет. При тях целта на производство обикновено е производство на едра строителна дървесина с диаметър на тънкия край ≥ 18 см.

Нискобонитетните стопански класове включват насаждения с малка производителност от част от IV, V и V^a бонитети. Целта на производство е добив на едра или средна строителна дървесина. В практиката поотделно средно- и нискобонитетните стопански класове се срещат по-рядко, а за сметка на това доста често се обособяват *средно- и нискобонитетни* стопански класове.

Основание за обособяване на стопански клас може да бъде **произходът** на насажденията. По този показател са известни *високостъблени, нискостъблени и средностъблени* стопански класове. Обособяването на нискостъблени стопански класове е нежелателно

за нашето горско стопанство, като се предпочитат високостъблените класове. Средностъблените стопански класове могат да се обособяват при церово-благуновите, церово-горуновите и благуновогоруновите насаждения. Поради факта, че средностъблената форма на организация на стопанството в горите се прилага ограничено, то средностъблени стопански класове не се срещат често в нашата горскостопанска практика.

Следващият показател за обособяване на стопанските класове е *видът на възобновителната сеч*. С изключение на *изборния* стопански клас, при който целта е създаването или ако вече е създадена поддържането на изборна гора, всички останали стопански класове са *сечищни*.

Насоката на стопанисване на насажденията е друг признак за обособяването на стопански класове. По този признак може да бъде обособен стопански клас за *двуетажни насаждения*, в които се включват само гори с висока производителност при цел на производство добив на едра строителна дървесина с диаметър на тънкия край на сортиментите ≥ 30 см. Когато насоката е превръщането на издънковите насаждения в семенни се обособяват стопански класове за *превръщане*.

Горските територии се устройват по участъковия лесоустройствен метод (метода на стопанисване по насаждения). По участъковия лесоустройствен метод следва да се устройват горските територии, които са със защитни и специални функции. Съгласно изискванията на метода не се обособяват стопански класове, а **стопански (производствени) групи**.

При тях водещи признаци са видовият състав и целта на производството. Главната особеност тук е свързана с това, че всички мероприятия, които се планират се съобразяват със състоянието на отделното насаждение. Производствените цели могат да бъдат за дебели трупи, за нормални трупи, за средни трупи и за средна дървесина. В зависимост от дървесния вид, производствените цели и бонитета, насажденията се стопанисват до различни възрасти. Например производствената (стопанска) група бялборов за средни тру-

пи включва насаждения от III бонитет, със среден диаметър от 30 см и се стопанисва до 100 години.

При установена потребност от добив на недървесни горски ресурси могат да бъдат обособени *специализирани* стопански класове. Примери за специализирани стопански класове са *Горскоплодният* и *Дъбовият за производство на корк*. Към Горскоплодния стопански клас най-често се причисляват насаждения от орех, кестен и леска.

3. Избор на главни и оптимални дървесни видове

Като се вземат предвид особеностите на горското стопанство, дългият период за производство на дървесина – около 100 години и срокът на действие на горскостопанските планове и програми – 10 години, от особено значение е въпросът за видовия състав на горите.

Лесоустройствената наука разглежда преобладаващи, главни и оптимални дървесни видове.

Преобладаващ е този дървесен вид, който при инвентаризацията на територията има най-голям запас.

За главен дървесен вид се определя този, който при дадени условия на месторастене има най-голяма производителност. Съвпадението на преобладаващия и главния дървесен вид е показател за съответствието на биологичните особености на вида с условията на средата.

За оптимален дървесен вид се приема този, който освен с най-голяма производителност се отличава и с най-голяма стопанска ценност. Стопанската ценност определено е относително понятие и се свързва с качеството на дървесината и изискванията на пазара. Така при промяна на икономическата обстановка и съотношението търсене/предлагане на дървесина от даден вид ще доведе до преоценка на стопанската ценност. От друга страна освен икономическите изисквания към горите трябва да се вземат под внимание и екологичните ползи, които те имат. В тази връзка в понятието оптимален дървесен вид трябва да бъдат включени и екологичните „ценности“.

4. Определяне на лесовъдско-техническата форма на стопанството в горите

В понятието лесовъдско-техническа форма за организация на стопанството в горите се включват лесовъдският режим на стопанисване на отделните насаждения, който ще осигури постигането на поставените цели и задачи при съществуващите към момента природни и икономически условия.

В зависимост от произхода на насажденията формите на стопанството в горите се определят на високостъблена, средностъблена и нискостъблена.

Високостъблена форма може да се прилага и поддържа както при иглолистни, така и при широколистни насаждения. Насажденията са с произход от семена, достигат големи размери, висока възраст и голяма производителност. При стопанисването на гори в тази форма се прилагат всички лесовъдски системи и възобновителни сечи.

Нискостъблената форма се прилага само при широколистни насаждения. Поддържането на тази форма се осъществява с прилагането на гола сеч, а възобновяването на насажденията е от издънки, които израстват от пъновете на отсечените дървета. Стопанисването на гори от тази форма е по-лесно в сравнение с тези от високостъблената форма. Насаждения, в които се поддържа тази форма се отличават с ниска височина и малка производителност. Добитата дървесина е предимно дърва за огрев и дребна строителна дървесина.

Средностъблената форма не е особено популярна за нашата страна. Прилага се предимно в дъбови насаждения със стопански функции, като дърветата със семенен произход се стопанисват до 80 – 120 години, а тези с издънков – до 20 – 25 години. В гори със специални или защитни функции не се прилага.

Според системата на сеч се различават две групи форми за организация на стопанството в горите – **сечищна** и **изборна**. Сечищната форма е най-широко разпространена, като в зависимост от

вида на възобновителните сечи се разделя на *голосечна*, *постепенно-сечищна* и *изборно-сечищна*.

Изборна форма на стопанството се прилага в разновъзрастните гори, като в последните години площите на насажденията, в които се прилага се увеличават.

В нашата горскостопанска практика са известни и преходни и сложни форми. Преходни са формите, които се поддържат в издънковите насаждения за превръщане в семенни, а сложните форми – при двуетажните насаждения.

Лесовъдско-техническата форма на стопанството в горите се определя за всеки стопански клас поотделно, като се вземат предвид функциите на горите и целите, които са поставени пред тях.

Например, ако при превръщането на издънковите насаждения в семенни се използва постепенна сеч, би могло да се определи нискостъблена постепенно-сечищна форма.

5. Установяване на турнуса на сечта и турнуса на стопанството

Турнусът на сеч представлява периодът от време от създаването на едно насаждение до достигането на предварително зададени размери, продукти или зрелост. В съдържанието на понятието турнус на сеч се включва провеждането на възобновителни сечи и възстановяването на горските ресурси. Ако върху имота е проведена възобновителна сеч, без да е осигурено възобновяването, т.е. възстановяването на ресурсите не може да се осъществи, то не може да се говори за турнус на сеч.

При горите със стопански функции турнусът обхваща периодът от време за производство и добив на дървесина, която е поставена като цел. Така например, ако целта е производство на дребна строителна дървесина, то турнусът ще бъде много по-малък, отколкото ако целта на производство е трупи за шперплат.

Турнусът на сеч се определя за всеки стопански клас, като се вземат предвид освен целта на производство и проучванията върху различни видове зрелости.

Зрелостта представлява определено състояние на отделните дървета или насаждения, което е свързано от една страна с биологичните процеси на растежа и развитието, от друга със способностите им да задоволяват определени потребности от дървесина, недървесни ресурси и защитните и специалните функции на горите.

В нашата лесоустройствена практика за определянето на турнуса на сеч се прилагат най-често техническата, количествената и някои от специалните зрелости (защитна, рекреационна).

Техническата зрелост е най-широко прилаганата в нашата практика за определянето на турнуса на сеч в горите със стопански функции. Тя представлява състояние на отделните дървета или насаждения, при която се съдържа най-голямо количество от даден сортимент или група сортименти. Възрастта, при която настъпва това състояние, се нарича възраст на техническата зрелост. При нея се държи сметка не на цялото количество дървесина, което се съдържа, а на качеството на дървесината по отношение на диаметър, дължина, недостатъци. Техническата зрелост зависи от размера на сортиментите, условията на растежната среда, биологичните особености на дървесните видове, произхода на насажденията и водената стопанска дейност.

Количествената зрелост е състояние на отделните дървета или насаждения, при която се съдържа най-голямо количество дървесина. Възрастта, при която настъпва това състояние, се нарича възраст на количествената зрелост. Състоянието на максимална производителност се изразява с максималната стойност на средния обемен прираст. Възрастта на количествената зрелост служи като долна граница за турнуса на сеч. Провеждането на възобновителни сечи преди нея ще доведе до недостатъчно използване на потенциала на насажденията.

Теоретичният турнус на сеч е равен на възрастта на зрелост, която е избрана най-пълно да удовлетвори изискванията на потребителя. За всеки отделен случай се определя конкретен турнус на сеч, който освен зрелостта съобразява и разпределението на площите на

насажденията по класове на възраст, здравословното състояние на насажденията, наличието на възобновяване и др.

Според турнуса на сеч насажденията на различна възраст попадат в различни възрастови групи: млади, средновъзрастни, дозряващи, зрели и презрели (престарели). В младите, средновъзрастните и дозряващите насаждения се планират и се провеждат отгледни сечи, а в зрелите и презрелите – възобновителни.

При постепенно-сечищната форма за зрели се определят насаждения от този клас на възраст, чиято горна граница съвпада с турнуса на сеч. Например при турнус на сеч 120 години, зрели са насажденията от VI клас (101 – 120 г.). Презрели са насажденията от класовете на възраст, които са над турнуса на сеч.

При голосечната форма на стопанство зрели са насажденията с възраст, равна на възприетия турнус, а презрели – с възраст по-голяма от турнуса.

Турнусите на сеч за насажденията от различните дървесни видове и/или произходи могат да варират от 15 години при акациевите и тополовите стопански класове до 160 години при Бялмуровия високобонитетен стопански клас и Дъбовия високобонитетен стопански клас за специални сортименти.

Минималните турнуси според Закона за горите са не по-малко от 60 години във високостъблените гори с изключение на брезовите, върбовите и тополовите, както и изкуствено създадените насаждения извън естествения им район на разпространение; 20 години и не по-голяма от 30 години в горите за издънково възобновяване с изключение на тези от келяв габър; 15 години за акациевите гори.

При изборната форма на стопанство не се определя турнус на сеч, а турнус на стопанството. За нашето горско стопанство той е 10 години и съвпада със срока на действие на горскостопанските програми и горскостопански планове.

6. Избор на система на възобновителна сеч, начин на възобновяване и методи на отгледни сечи

Изборът на система на възобновителна сеч зависи от стопанския клас, целта на производството, формата на стопанството и сте-

пента на възобновяване на отделните насаждения.

За всеки стопански клас в зависимост от състоянието на горите, досегашното стопанисване и целта на производството се определят и методите за отглеждане на насажденията.

Глава IV. Проектирани горскостопански мероприятия

Посочват се планираните видове сечи; размер на ползването по площ, запас и категории дървесина; мероприятия за подпомагане на възобновяването и залесяване по насоки, дървесни видове и необходимият посадъчен материал; мероприятия за защита на горските територии срещу ерозия и порои, вкл. изграждането на технико-укрепителни съоръжения; изграждането на горски пътища, сгради и съоръжения, свързани с управлението, възпроизводството, ползването и опазването на горите и дивеча, горски и ловни кантони, временни пожаронаблюдателни кули и др.

Прави се обосноваване на планираните горскостопански мероприятия.

Посочват се данни за размера на ползването от 1 ха и като процент от запаса и прираста.

Прави се извадка от плана за дейностите по опазване от пожари на територията на обекта, изпълнението на които е за сметка на собственика на горската територия.

Б. Таксационни описания с проектираните мероприятия

В. Горскостопански карти и скици; протоколи, ведомости, списъци; отчетни форми за горските територии

Когато в резултат на инвентаризацията на горските територии се установи, че земеделски територии са придобили характеристиките на гора по смисъла на този закон се изготвя списък на имотите по землища на населените места. Изпълнителният директор на Изпълнителната агенция по горите или оправомощено от него длъжностно лице писмено поканва собствениците на съответните имоти да декларират дали желаят да ползват имотите си като земеделска или горска територия. Когато собственикът декларира писмено пред изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите, че желае да ползва имота си като земеделска територия, в срок

до три години от подаване на декларацията той е длъжен да почисти имота си от горскодървесната растителност.

Ако собствениците на имотите желаят да ползват имота си като горска територия, то в зависимост от площта на имота следва да бъде изработен горскостопански план или горскостопанска програма. В 6-месечен срок от получаването на поканата собственикът, който желае да ползва имота си като земеделска територия, подава декларация до изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите. Когато собственикът не подаде декларация в срок или не почисти имота си от горскодървесната растителност, изпълнителният директор на Изпълнителната агенция по горите предлага на министъра на земеделието и храните да издаде заповед за промяна на предназначението на имотите като горска територия.

Горскостопанска програма

В случай, че физическите лица, юридическите лица и техни обединения – собственици на горски територии с обща площ до 2 ха включително, не желаят да ползват изработения горскостопански план, те възлагат изработването на горскостопанска програма за своя сметка.

Собственикът на имот от горските територии може да възложи изготвянето на една програма в рамките на една регионална дирекция на горите.

Горскостопанската програма се състои от:

А. Обяснителна записка.

Б. Таксационни описания на насажденията с проектираните мероприятия.

В. Скица (скици) на имота (имотите) и горскостопанска карта.

Обяснителната записка на горскостопанската програма се състои от увод и три глави.

В **увода** се прави кратко описание на имота (имотите): кадастрален номер, име на собственика, землище, местност, РДГ, площ на отделните имоти и обща площ.

В **Глава I. Общи положения** се дават общи сведения за гората, наличие на ограничени вещни права (**право на строеж, сервитути**, ползвания, ипотеки).

Право на строеж върху поземлени имоти в горски територии без промяна на предназначението на територията се учредява за изграждане на сгради и съоръжения, свързани с управлението, възпроизводството, ползването и опазването на горите и дивеча, независимо от тяхната собственост; заслони за обществено ползване; контролни горски пунктове, които не включват помещения за постоянно или временно обитаване.

Не се разрешава изграждането на обекти като гореизброените, когато това не е предвидено в приетите за съответната територия горскостопански планове, програми или планове за управление на защитени територии.

Сервитут върху поземлени имоти в горски територии се учредява безсрочно или за определен срок от собственика за поземлени имоти в горски територии, които не са публична държавна, частна държавна или общинска собственост.

Глава II. Основни данни за гората

1. Характеристика на площта

– по функционална принадлежност

Съгласно разпоредбите на чл. 5 от Закона за горите горските територии в съответствие с преобладаващите им функции се делят на три категории: защитни, специални, стопански.

– по вид на земите и вид на горите

По *вид на земите* поземлените имоти в горските територии се разделят на:

- насаждения;
- клек;
- незалесени площи, подлежащи на залесяване;
- недървопроизводителни горски площи.

По *вид на горите*, имотите се разделят на: иглолистни; широколистни високоствъблени; издънкови за превръщане; нискоствъблени.

2. Характеристика на насажденията

Основни насоки за организация на стопанството: стопански класове, стопански групи, турнуси на сеч и др.

3. Таксационни данни

Необходимо е да бъде извършена актуализация на данните от инвентаризацията.

Когато горскостопанската програма се изработва за повече от едно насаждение се прилагат таблици за: разпределение на общата площ по вид на земите и вид на горите, за разпределение на залесената площ по дървесни видове и класове на възраст, за разпределение на залесената площ по видове насаждения и по бонитети, за разпределение на залесената площ по класове на възраст и по пълнота, за разпределение на дървесния запас по дървесни видове и класове на възраст.

Когато горскостопанската програма се изработва за едно насаждение таблиците, които са посочени по-горе не се прилагат, а данните му се посочват в текста.

Глава III. Стопански мероприятия

1. Сечи – по вид, фаза и интензивност на сечта.

2. Вероятен добив на дървесина по видове гори, видове сечи и категории дървесина (едра, средна, дребна строителна дървесина и дърва за огрев).

3. Възобновяване и залесяване – посочват се данни за вида и размера на предвидените мероприятия, както и предвидената за залесяване площ по насока, почвоподготовка, дървесни видове и необходимия посадъчен материал.

Задължително в текста на горскостопанската програма се прави обосноваване на предвидените мероприятия.

Към програмата се прилагат скици на имотите, таксационни описания с планираните мероприятия и копие от горскостопанската карта.

За утвърждаване на горскостопанските програми собственикът на имота подава писмено заявление, към което се прилага проект на горскостопанските програми в два броя.

Регионалната дирекция по горите уведомява писмено заявителя за решението относно представения проект на програма – утвърждава или не утвърждава, като посочва конкретните мотиви.

Като задължителни реквизити към програмата са подпис на лицето, което я изготвя, номер на удостоверението за регистрация и дата на изготвяне.

Горскостопанските програми се изработват от лица, вписани в публичните регистри по Закона за горите.

Регистърът на физическите лица, които имат удостоверение за частна лесовъдска практика за изработване на горскостопански планове и програми и инвентаризация на горски територии се намира на следния адрес:

http://new.iag.bg/cgi-bin/RCLP_Index.cgi?type=1.

Регистърът на търговци, които извършват дейности за инвентаризация на горските територии, изработване на планове и програми за управление и развитие на горски територии, както и издаването на съпровождащите ги документи е достъпен на адрес:

http://new.iag.bg/cgi-bin/RCLP_Index.cgi?type=2.

**AMERICA FOR BULGARIA
FOUNDATION**

Фондация Америка за България

Публикуването на тази брошура е финансирано
от Фондация „Америка за България“.